

Tiroli tallérok és velencei marcellók Sopronban (1627)

Tiroler Taler und „Marzeller“ von Venedig in einem Testament zu Sopron (Ödenburg) im Jahre 1627

Lackner Kristóf, Sopron – irodalom- és köztörténetünkben egyaránt jól ismert – humanista polgármesteréről két kitűnő könyv¹ jelent meg a közelmúltban. A „gazdag városvezető” javainak iratai igen értékes pénztörténeti elemeket is tartalmaznak. Az alábbi részlet Lackner Kristóf első feleségének – Gürtner Orsolyának – 1627 őszén kelt végrendeletében² olvasható.

„Paarschaft In Reichstallern
In einem lidern sackh

N ^o 1.	1000. stuckh
2.	1000.
3. Leopoltische	1000.
4.	760.
5. Leopoltische	645.
6.	580.
7.	420.
Summa:	5405. Rhtl.

N° 8. In dutgen 214 vngrischen taller.

9. In ducaten 2042 stuckh.

absonderlich 134 stuck ducaten.

10. in gar alten vngerisch 204 thaller vngerisch.

In einer panzer peustl 120 marzeller.

11. Mehr in alten vngerischen 306 ½ thaller vngerisch.

12. In zwekheuzern 36. thallern 2 βolidus reinisch.

13. In allerley langer münz 11. pfund 20. lot.

NB: Zufragen, ob diese paarschaft soll auf reichs thaller gerechnet werde.

In einem rot seidenen peütl.

4 zehenfachen ducaten, 4 fünffache, 1 sibenfacher. Item 17 einfache ducaten,
2 dreyfache.

Ein zainl goldt wigt 24 ducaten.

1 toppelte cronen, 2 ainfache cronen.”

Magyarul: „Kézpénz³ birodalmi tallérokban. Egy börzsákban N^o1. 1000 db.; N° 2. 1000 db.; N^o3. Leopold [tallér] 1000 db.; N^o4. 760 db.; N° 5. Leopold [tallér] 645 db.; N^o6. 580 db.; N^o7. 420 db. Összesen: 5405 birodalmi tallér. N° 8. Dukákban 214 magyar tallér. N° 9. Dukátok 2042 db., elkülönítve 134 dukát. N° 10. Régi, jó magyar [váltó]pénzben 204 magyar tallér. Egy páncél dobozkában 120 marcello. N° 11. Ismét régi magyar [váltó]pénzben 306 ½ magyar tallér. N° 12. Két krajcárosokban 36 tallér [és] 2 schilling rénes. N° 13.

¹ DOMINKOVITS Péter: *Egy gazdag városvezető, Lackner Kristóf javai* (Végrendeletek, hagyatéki- és vagyonleltárak, osztályok 1591-1632). Sopron 2007. 118. [A magyar mellett német nyelvű előszóval és bevezetővel]; *Lackner Kristófnak, mindkét jog doktorának rövid életrajza*. A szöveget gondozta és fordította, a jegyzeteket, a bevezető tanulmányt és a mutatókat készítette Tóth Gergely. Sopron 2008. 220. [Magyar, német és latin nyelvű részekkel].

² DOMINKOVITS: *Egy gazdag városvezető ...* 70–85. Az idézett rész helye: 74.

³ Sopron pénztörténetére l.: HUSZÁR Lajos: *Pénzforgalom és pénzürtékviszonyok Sopronban. Századok* 105 (1971) 1150–1184. E tanulmány későbbi kiadására l. DÁNYI Dezső – ZIMÁNYI Vera: *Soproni árak és bérek a középkortól 1750-ig*. A „Pénzforgalom és pénzürtékviszonyok Sopronban” c. tanulmányt Huszár Lajos készítette. Budapest 1989. 23–61. [A hivatkozások a „Századok”-ban közölt tanulmány oldalszámait jelölik.]

Mindenféle hosszú pénz 11 font [és] 20 lat.

NB. Megkérdezendő, hogy ezt a készpénzt át kell-e számítani birodalmi tallérokra.

Egy vörös selyem zacskóban; tízszeres dukát 4; ötszörös 4; hétszeres 1; továbbá 17 egyes dukát, háromszoros 2. Egy arany öntecs 24 dukátot nyomó. Kettős korona 1, egyszerű korona 2.” Az egész tallérban számított tekintélyes összeg minden bizonnyal erősen vegyes összetételű nagy ezüstökből állt, amelyek közül csupán a „*Leopoltische*” jelzővel⁴ illetett tiroli tallérokat különítették el. Ismeretes, hogy a tiroli tallérok a korábbiakban is jelentős helyet foglaltak⁵ el a magyarországi pénzforgalomban, V. Lipót főherceg (1619–1632) tallérjai azonban minden korábinál nagyobb sikert⁶ arattak; részben azért, mert az 1620-as évek hírhedt inflációja⁷ idején sem rontották a minőségüket, részben pedig azért, mert igen nagy mennyiségben⁸ bocsátották ki őket, s így – Tirolon kívül is – széles körben terjedhettek el.

A „*Reichstaler*” gyűjtőnév alá sorolt „*Leopoltische*” talléroktól meg kell különböztetni a N° 8., N° 10. és N° 11. sorszám alatt említett „*thaller vngerisch*” tételeket, ugyanis ez utóbbiak – az ún. *magyar tallérok* – nem veretek, hanem *Rechentaler*-ek,⁹ azaz számítási tallérok voltak. A számítási pénzek tulajdonképpen a közös nevező szerepét töltötték be, s a különböző eredetű és címletű váltópénzek átszámítását könnyítették meg. A végrendeletben említett pénznevek vegyes összetételű váltópénzekről vallanak. Egyfelől tanúsítják azt, hogy Sopronban lengyel, magyar, és osztrák-német eredetű pénzekkel fizettek a 17. század első harmadában, másfelől pedig azt, hogy a város lakói nagy becsben tartották azokat a régi – jelen esetben a magyar és az olasz – pénzeket, amelyeknek az ezüsttartalma magasnak, illetve igen magasnak bizonyult.

A *marzeller* néven¹⁰ összeírt 120 középtértékű váltópénz velencei eredetéhez nem fér kétség, a régebbi szakirodalom szerint e veretek 15 latos – 0,9375 finomságú – ötvözetből készültek, valójában még ennél is jobb minőségűek voltak. A fél lírás *marcello o mezza lira* olasz nevét bevezetőjéről, Nicolo Marcello (1473–1474) dogéről kapta, aki 0,948 finomságú ezüsből 3,26 gramm teljes, illetve 3,09 gramm tiszta tömegű új pénzt veretett. A *marcello* verése változatlan nyers- és színsúlyal csaknem folyamatos volt évtizedekig, utolsó példányait Lorenzo Priuli doge (1556–1559) idején¹¹ bocsátották ki. Nagy a valószínűsége annak, hogy a fémből készült – esetleg fémpánttal erősített – dobozkában őrzött, 12 velencei *ducato d'argento*-val¹² egyenértékű *marzeller* – *marcello* nevű középtértékű váltópénzek a családi örökség részei voltak.

A *dutgen* – pontosabban *Düttchen* – pénznév¹³ számos változata ismert a német nyelvben. Neve a soproni németségben sem volt egységes, 1632-ben a „*dutgen*” mellett – egy mondaton belül! – a vele azonos jelentésű „*dutig*”¹⁴ ugyancsak előfordult. A *dutgen* magyarul *dučka*¹⁵ néven vált ismertté, lengyel neve a *trojak*, azaz három garasos. A *dučka* verésének fénykora III. Zsigmond uralkodása¹⁶ idejére (1587–1632) esett, nem véletlenül forogtak nagy mennyiségben szerte Európában, számos¹⁷ utánzatuk, többek között erdélyi változa-

⁴ MOSER, Heinz – TURSKY, Heinz: Die Münzstätte Hall in Tirol 1477–1665. Bd. I. Innsbruck 1977. 238–260.

⁵ POHL Artúr: Tiroli tallérok. Hazai forgalmuk a hódoltság korában. Budapest 1973.; Gedai, István – Héri, Vera: Tiroler Taler in Ungarn. Ausstellung des Ungarischen Nationalmuseums. Landesmuseum, Innsbruck 1983.; Gedai, István: Der Talerfund von Esztergom-Szamarhegy. In: Erzherzog Ferdinand II. und die Türkenkriege in Ungarn. Haller Taler in der kaiserlichen Kriegskasse. Haller Münzblätter 6 (1995): 7–9, 168–169. V. Székely György: A tallérforgalom összetételének változása a 16. századi Magyarországon és Erdélyben az éremleletek tükrében. (Kitekintés a 17. századra) (Die Veränderungen in der Zusammensetzung des Talerverkehrs im 16. Jahrhundert in Ungarn und Siebenbürgen im Spiegel der Münzfunde. Ausblick auf das 17. Jahrhundert.) In: Bertók Krisztina – Torbágyi Melinda (szerk.) Emlékkönyv Bíró-Sey Katalin és Gedai István 65. születésnapjára – Festschrift für Katalin Bíró-Sey und István Gedai zum 65. Geburtstag. Budapest 1999. 315–337, illetve 325–326.

⁶ BUZA János: A tiroli tallérok hódoltsági és erdélyi sikerének titka. in: Nagy Ádám – Újszászi Róbert (szerk.) *A VIII. Numizmatika és a Társtudományok Konferencia, Szeged 2009. október 7–9.* Szeged 2011. 105–116.

⁷ A Kipper- und Wipperzeit néven ismert pénzrontás külföldi és hazai szakirodalmának jelentős részére I. BUZA János: Kipper-pénzek a mérlegen. Az 1620-as évek inflációjának két szakasza. *Századok* 134 (2000) 908–909.

⁸ MOSER – TURSKY: *Die Münzstätte Hall in Tirol.* 245–247, 259.

⁹ HUSZÁR: Pénzforgalom... 1175–1176.

¹⁰ „*Marcellano, Marzell ... eine Silbermünze der Republik von Venedig um 1550 ...*” SCHMIEDER, Carl Christoph: *Handwörterbuch der gesamten Münzkunde.* Halle und Berlin 1811. 286.

¹¹ PAPADOPOLI ALDOBRANDINI, Nicolo: *Le monete di Venezia*, parte II. Venezia 1907. 24–25., passim, illetve 261. Kisebbs eltéréssel I. Frhr. v. SCHRÖTTER, Friedrich: *Wörterbuch der Münzkunde.* Berlin 1970⁽²⁾. 368.

¹² A velencei ezüst „*ducato*” szintén 0,948 finomságú volt és teljes tömege 32,896 grammot nyomott. PAPADOPOLI ALDOBRANDINI: *Le monete di Venezia*, passim.

¹³ Frhr. v. SCHRÖTTER: *Wörterbuch der Münzkunde.* 166.

¹⁴ Lackner Kristóf temetési költségeinek elszámolásában, 1632-ben. DOMINKOVITS: *Egy gazdag városvezető ...* 92.

¹⁵ HUSZÁR Lajos: *Habsburg-házi királyok pénzei 1526–1637.* Budapest 1975. 40.

¹⁶ GUMOWSKI, Marian: *Handbuch der polnischen Numismatik.* Graz 1960. 44. MIKOŁAJCZYK, Andrzej: *Obieg pieniężny w Polsce środkowej w wiekach od XVI do XVIII.* Łódź 1980. 14. IGER, Tadeusz: *Katalog trojaków polskich.* Warszawa 2008. 73–199.

¹⁷ IGER: *Katalog trojaków polskich.* 200–210.

taik¹⁸ ugyancsak ismertek. A német, és az osztrák¹⁹ térségben, illetve Nyugat-Magyarország pénzforgalmában szintén helyet kaptak, miként azt az írott források²⁰ és az éremleletek²¹ is bizonyítják. Országosan a dukák 9 dénáros árfolyama²² volt jellemző, ez alkalommal azonban az ódukákat 10 dénárban számították, s így valószínűsíthető, hogy több mint 2500 dukta²³ lehetett Gürtner Orsolya pénzvagyónában.

A nevesített osztrák-német váltópénzeket a 2 krajcárosok képviselték a testamentumban 36 tallér és 15 krajcár²⁴ értékben. Valójában azonban sokkal színesebb lehetett a birodalmi veretek összetétele, ugyanis a 11 fontot és 20 latot (11,625 fontot) nyomó „lange Münze”²⁵ – a korabeli magyar nyelvben tükörfordításként ismert „hosszú pénz”²⁶ – a tekintélyes mennyiségű krajcárértékűektől²⁷ a tallér méretűekig terjedően változatos címletű Kippervereteket tartalmazhatott. Kassán ugyancsak fontban mérték a „letött” – azaz devalvált – pénzeket; 1632-ben a legsilányabbak fontját 3, a kevésbé rosszakét 4 forintra becsülték, míg a „jó és hitvány holmi apró elegyes pénz” fontját 3 forint 50 dénár²⁸ taksálták.

Eredeti összesítés és az árfolyamok hiányában nem állapítható meg a végrendeletben felsorolt váltópénzek származás szerinti összetételének aránya, s a garas-, illetve a dénárveretek összevetésére sem nyílik lehetőség. Ahhoz azonban nem férhet kétség, hogy az 1627-ben forgalomképes váltópénzek abszolút többségét a magyar veretek – zömmel a dénárok, illetve kisebb részben az említetlen magyar garasok – alkották. Az „in alten vngerisch” – [en Münzen] tételek aligha állhattak kizárólag dénárokból, kisebb számban magyar garasok²⁹ ugyancsak lehettek közöttük. Az 510 ½ „thaller vngerisch” értéke jócskán meghaladta a dukák, a „marzeller” névvel felruházott velencei középértékű váltópénzek, továbbá a 2 krajcárosok és a fontra mért mindennemű „lange Münze” együttes értékét.

Kétségtelen, hogy a testamentum legnagyobb becsben tartott pénznemeinek az aranyak – elsősorban többséggel a dukátok – bizonyultak. A háromszorostól a tízszeres dukátokig terjedő többszörös vereteket és a 24 dukát értékű – mintegy 8 ½ dekás – öntecset³⁰ is beszámítva 2290 dukátra rúgott az összegük. Az összetétel gondos válogatásra, a pénzvagyon tudatos gyűjtésére vall; szélső értékeit tekintve nem tér el a már feltárt soproni³¹ skálától, csupán az a meglepő, hogy az ún. „toplt Ducaten” – a kétszeres dukát (a magyar nyelvterületen a

¹⁸ HUSZÁR Lajos: *Az Erdélyi Fejedelemség pénzverése*. Sajtó alá rendezte Rádóczy Gyula. Budapest 1995. 12–14. BUZA János: Dukát – tallér – dukta. Erdély pénzverésének strukturálisváltozásai a 17. század elejéig. In: Lengvári István (szerk.) *Tanulmányok Barta Gábor emlékére. In memoriam Barta Gábor*. Pécs 1996. 267–283., újabban: BUZA János: Ódukta – jó dukta. Adalék a 16–17. századi pénzforgalom történetéhez. In: Mikó Gábor – Péterfi Bence – Vadas András (szerk.) *Tiszteletkőr: Történeti tanulmányok Draskóczy István egyetemi tanár 60. születésnapjára*. Budapest 2012. 207–215.

¹⁹ BUZA János: Lengyel és magyar váltópénz Alsó-Ausztriában (A „polturás garasok” magyarországi forgalmához a XVII. század második felében) *NK* 90–91 (1991–1992) 133. SCHNEIDER, Konrad: Düttchen szócikk In: Michael North (Hrsg.) *Von Aktie bis Zoll. Ein historisches Lexikon des Geldes*. München, 1995. 94.

²⁰ Még a nagy pénzrontás előtti időből néhány példa: Az 1600-ban elhunyt Kalmár Istvánné készpénzén belül többek között „... 70 forint-ra menő dukával ...” számoltak (1617. jún. 2.): DOMINKOVITS Péter: *Szombathely város jegyzőkönyveinek regesztái (1615–1617)*. Szombathely 1997. 163–164. A győri Balogh György 1619. márc. 12-én először 200 forint ára *Dwka*, majd „... másik zachkoban száz forint ára *Dwka*...” pénzt említett. HORVÁTH József: *Győri végrendeletek a 17. századból, I. 1600–1630*. Győr 1995. 75., vö.: BUZA: Ódukta – jó dukta. 211.

²¹ GYÖNGYÖSSY Márton: Nyugat-Magyarország kora újkori pénzforgalma. *Soproni. Szemle* 58 (2004) 336.

²² HUSZÁR: Habsburg-házi ... 51–52. HUSZÁR: Pénzforgalom ... 1176–1177.

²³ „... dann in alten dutgen siben und dreißig taller vngarisch, ain schilling den dutig zu 10 vngerisch gerechnet, thuet in reinisch 46 f. 3 β” – olvasható Lackner Kristóf temetési költségei között. DOMINKOVITS: *Egy gazdag városvezető ...* 92. [Ebben az összefüggésben 1 taller ungerisch” = 125 dénár, ami arra enged következtetni, hogy az ún. „magyar tallér” a tallér kényszerárfolyamával volt azonos; az egyetlen példa azonban óvatosságra int.]

²⁴ Az átszámításra l.: HUSZÁR: Pénzforgalom ... 1172.

²⁵ Az ausztriai Kipper-korra, a „lange Münze” klasszikus irodalmára l.: NEWALD, Johann: Die lange Münze in Österreich. Ein Beitrag zur österreichischen Finanz- und Münzgeschichte. *NZ* 13 (1881) 88–132., LUSCHIN VON EBENGREUTH, Arnold: Das lange Geld oder die Kipperzeit in Steiermark. *Mittheilungen des Historischen Vereines für Steiermark* (Graz) 38 (1890) 27–58. HIRN, Josef: Die Lange Münze in Tirol und ihre Folgen. *Archiv für österreichische Geschichte* 104 (1915) 3–35.

²⁶ Az 1620-as évek elejére visszautaló példák: 1628-ban „... olyan pénzről, az ki akkor járt, hosszú pénznek is hivattván ...” illetve 1637-ben „... akkor járó hosszú pénzen ...” HORVÁTH Tibor Antal: A tallér értékváltozása Magyarországon 1542–1700 között. *NK* 62–63 (1963–1964) 25.

²⁷ GYÖNGYÖSSY: Nyugat-Magyarország kora újkori pénzforgalma. 329–352.

²⁸ Részletesebben l. BUZA János: Kipper-pénzek a mérlegen. Az 1620-as évek inflációjának két szakasza. *Századok* 134 (2000) 908–909.

²⁹ Egyéb garas-veretekkel együtt 1562-ben „... auch die ungarischen Gröschl” a tiltott pénzek közé került. Wien, 1562. Oct. 7. Österreichisches Staatsarchiv. Hofkammerarchiv: Patente, RN. 2 S. 101., vö.: BECHER, Siegfried: *Das österreichische Münzwesen vom Jahre 1524 bis 1838*. Bd. II. Wien 1838. 53–55.

³⁰ Az idézett „zainl” [= Zain] szóra és származékaira l. EMMERIG, Hubert: *Glossar zu Münztechnik und Münzverwaltung in Spätmittelalter und früherer Neuzeit*. Hrsg. von Reiner Cunz. Abhandlungen der Braunschweigischen Wissenschaftlichen Gesellschaft, Band LV. Braunschweig 2006. 193–194.

³¹ Sopronban a közönséges dukát, a „toplt Ducaten” és a „Portucaleser”-ként említett tízszeres dukát ugyancsak dokumentált. HUSZÁR: Pénzforgalom ... 1174.

„kettős arany”) – nem fordult elő közöttük, illetve nem nyert említést, de a N° 9. tétel összesen 2166 dukátja között ilyen is lehetett.

A mindössze 4 korona a testamentumban említett dukátok számának százalékos határát sem érte el, csekély részesedésük összhangban áll a korábbi tapasztalattal, azzal, hogy a korona nevű aranypénzek³² csak néha tűntek fel a soproni számadásokban. Karintiai eredetük kizárólagossága³³ azonban megkérdőjelezhető, itáliai – még ritkábban francia vagy spanyol – származásukat sem lehet kizárni; annak ellenére nem, hogy a Mediterráneumban listavezető velencei dukátok³⁴ a koronáknál nyilvánvalóan kedvezőbb fogadtatásra találtak³⁵ a Kárpát-medencében. Sopronban pedig, ha alig hihető módon nem lett volna ismert a dukátok és a koronák értéke közötti különbség, akkor II. Ferdinánd 1621-ben kiadott pátense tudatosíthatta azt, hogy az aranyveretek inflációs árfolyamán belül a rajnai arany és a korona kurzusa a dukáténál alacsonyabbra³⁶ becsültetett; mai mérce szerint a rajnai arany és a korona árfolyama 18%-kal maradt el a dukátétól.

Az 1627-ben kelt végrendeletben összeírt pénzvagyon vélhetően jól tükrözi a tehetős városi polgár felhalmozási törekvését. Sejteti, hogy a pénzrontás idején Sopron lakosai ugyancsak igyekeztek megőrizni az aranyforintokat és a tallérokat, továbbá a „régí, jó” váltópénzeket, de az is nyilvánvaló, hogy még a kiemelkedően művelt polgároknak sem sikerült megmenteni a pénzvagyon teljes egészét. A „lange Münze” gyors beváltása helyett – a felföldi, illetve az erdélyi kor- és sorstársakhoz hasonlóan – a soproni jogtudó,³⁷ „gazdag városvezető” neje is „veszteg tartotta”³⁸ a rossz pénzt otthonában.

A jó pénzek rangsorát a dukát, a tallér és a dutka³⁹ vezette. Ha a dutkákból igen nagy mennyiség gyűlt össze, akkor tallérra számították át őket; az átszámítás fokozottabban volt érvényes a forgalomképes kisebb váltópénzekre, velük szemben a leértékelt „lange Münze” – ismertebb nevén a „Kippergeld” – számolgotásával nem bajlódta, azt súlyra mérték, azaz a mérleg serpenyőjébe került.

Buza János
Budapesti Corvinus Egyetem
1828 Budapest 5.
Pf.: 489.

³² HUSZÁR: Pénzforgalom ... 1174. Megjegyzendő, hogy Győrött szintén szerény nyomot hagytak a koronák, Döbröczőny Ötvös Mihály ugyancsak 4 koronát említett testamentumában; Győr, 1644. nov. 9. HORVÁTH József: *Győri végrendeletek a 17. századból, II. 1631–1654*. Győr 1996. 117–118.

³³ HUSZÁR: Pénzforgalom ... 1174.

³⁴ TUCCI, Ugo: Les émissions monétaires de Venise et les mouvements internationaux de l'or. *Revue historique* 260 (1978) 91–122., vö.: BUZA János: A magyar és a török dukát árfolyama a 16. század közepén. *Századok* 135 (2001) 889–906.

³⁵ HUSZÁR, L[udovico]: La circolazione della moneta italiana nel bacino dei Carpazi. in: *Congresso internazionale di numismatica Roma 1961*. Vol. II. Roma 1965. 669–670.

³⁶ Az idézetben olvasható igen magas, inflációs árfolyamokat minden bizonnyal felülmúlták a helyi piaci kurzusok: „... clementer decerrimus, ut ducatus aureus quinqu[e] florenis, Rene[n]sibus, coronatus, quatuor florenis et dece[m] cruciferis ... aestimetur.” DOMINKOVITS Péter: Iratok a „Wipper- und Kipperzeit” nyugat-dunántúli kutatásához (1621–1625). In: Bessenyei József – Draskóczy István (szerk.) *Pénztörténet – gazdaságtörténet. Tanulmányok Buza János 70. születésnapjára*. Budapest - Miskolc 2009. 100–101. Megjegyzendő, hogy a 18%-os árfolyamkülönbség a stájerországiakénál 1,5%-2%-kal magasabbnak tűnik, vö.: LUSCHIN VON EBENGREUTH: *Das lange Geld* ... 40. A pénzrontást követően a bajor, a frank és a sváb körzetek szakértői a dukát árfolyamánál 10%-kal alacsonyabbra tették a spanyol korona kurzusát, a francia korona árfolyama 10,3%-kal, az olasz koronaké pedig 13,3%-kal maradt el a dukátétól; Nürnberg, 1624. máj. 15/5. HIRSCH, Johann Christoph: *Des Teutschen Reichs Münz-Archiv, IV*. Nürnberg 1758. 242.

³⁷ Lackner Kristóf ... *életrajza*. 21–22., 151–153. (vö. 1. sz. jegyzet.)

³⁸ Marosvásárhelyi Nagy Szabó Ferenc *memoriáléja*. *Erdélyi történelmi adatok*. I. Szerkeszti és kiadja Gróf Mikó Imre. Kolozsvár 1855. 141., vö.: BUZA János: Egy székelyföldi kalmár a nagy pénzrontásról (Marosvásárhelyi Nagy Szabó Ferenc visszaemlékezése az 1622. esztendőre), in: Takács Péter (szerk.) *Csaba királyfi elárult népe. Székely konferencia 2009*. Debrecen 2009. 251–261.

³⁹ Lackner Kristóf temetési költségeinek elszámolása, 1632-ben. DOMINKOVITS: *Egy gazdag városvezető* ... 92–97.

**TIROLER TALER UND „MARZELLER“ VON VENEDIG IN EINEM TESTAMENT
ZU SOPRON (ÖDENBURG) IM JAHRE 1627**

Zusammenfassung

Im Testament von Ursula Gürtner – der ersten Ehefrau von Christoph Lackner, Bürgermesiter der königlichen Freistadt Sopron (Ödenburg) – wurden 5405 Reichstaler, 2290 Dukaten, 4 Kronen und eine Menge der verschiedenen Wechselgelder erwähnt.

Abgesehen von den sog. „*Leopoltischen*“ Talern, die während der Zeit von Erzherzog Leopold V. (1619-1632) in Tirol geprägt worden waren, blieb die Herkunft der anderen Taler unerwähnt. Unter den Dukaten gab es auch einige mehrfachen Dukaten, der Anteil der Kronen war sehr gering.

Die überwiegende Mehrheit der Wechselgelder bestand aus „alten guten“ – das heißt vorkipperzeitlichen – ungarischen Kleingeldern. Die Düttchen – polnisch *trojak* – spielten eine wichtige Rolle im Geldumlauf von Sopron (Ödenburg), daneben erreichten auch die Zweikreuzer eine große Zahl. Was den Wert der Kipperprägungen – der sog. „langen Münzen“ – betrifft, so galt das Motto: non connumeratur, sed ponderatur.

Das Auftauchen der besonders wertvollen Marzeller (Marcello von Venedig) scheint eine Rarität zu sein.

